

П.П. Руснак, В.Г. Андрійчук,
А.А. Ільєнко, Г.В. Черевко, В.М. Микитюк,
І.І. Мальченко, Т.І. Яворська

ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА

**П.П. Руснак, В.Г. Андрійчук, А.А. Ільєнко, Г.В. Черевко,
В.М. Микитюк, І.І. Мальченко, Т.І. Яворська**

ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА

*За редакцією професора П.П. Руснака,
доктора економічних наук*

**Затверджено
Міністерством аграрної політики України
як навчальний посібник для студентів
вищих аграрних закладів освіти
III–IV рівнів акредитації**

72312 МЕЛІТОПОЛЬ
Б. ХМЕЛЬНИЦЬКОГО 18
БІБЛІОТЕКА ТДАТА

**Біла Церква
Білоцерківський державний аграрний університет
2003**

УДК 658
ББК 65.9 (2). 29
Е 45

Автори: П.П. Руснак, В.Г. Андрійчук, А.А. Ільєнко,
Г.В.Черевко, В.М.Микитюк,
І.І. Мальченко, Т.І. Яворська

Рецензенти: професор П.М. Леоненко,
Київський національний університет ім. Т. Шевченка;
професор А.В. Чупіс,
Сумський національний аграрний університет

Економіка підприємства / П.П. Руснак, В.Г. Андрійчук,
Е 45 А.А. Ільєнко та ін.; За ред. П.П. Руснака. – Біла Церква,
2003. – 256 с.

ISBN 966-7417-42-5

З урахуванням вимог програми нормативної навчальної дисципліни висвітлено курс економіки підприємства, розглядаються всі стадії його розвитку. Розкривається зміст кожної теми, даються методичні поради щодо її засвоєння, особлива увага приділяється вивченню економіки аграрних підприємств, обґрунтовуються найважливіші інструменти використання ресурсів, які повинні відповідати критеріям раціональності.

Для студентів, аспірантів, керівників аграрних підприємств.

ББК 65.9(2). 29

ISBN 966-7417-42-5

© Руснак П.П., Андрійчук В.Г.
Ільєнко А.А та ін., 2003

ПЕРЕДМОВА

Україна переживає період соціальної, політичної та економічної переорієнтації. В економіці декларується перехід до ринкової системи. З'являються не лише можливості підвищення особистого добробуту, але й загроза зменшення кількості робочих місць, безробіття, банкрутства та ліквідації підприємств, більшість з яких не спроможні подолати наявні труднощі. Щоб запобігти негативним наслідкам, потрібно оволодіти знаннями господарювання в умовах ринкових відносин, освоїти досвід передових країн.

У запропонованому підручнику всебічно висвітлено основні питання господарювання на підприємстві в умовах ринкових відносин. Загальним предметом вивчення курсу є пізнання та свідоме використання економічних законів функціонування і розвитку підприємства, а основою методології – єдність емпіричної й теоретичної сторін пізнання та метод діалектики.

Під підприємством розуміють організацію, що виробляє продукцію, чи надає послуги. Це можуть бути промислові, аграрні, торговельні підприємства, банки та ін. Незважаючи на досить широкий діапазон включених до вивчення типів організацій, підручник розрахований на підготовку спеціалістів аграрного профілю і тому в ньому основна увага приділяється вивченню особливостей економіки аграрних підприємств.

Із вступом вітчизняної економіки в ринкову стадію розвитку, господарюючому суб'єкту ("підприємству") створюються досить сприятливі умови щодо реалізації економічних інтересів, вибору способів організації виробництва та збуту продукції. При цьому воно виходить із власних можливостей і врахування широкого спектра факторів, які впливають на ефективність використання виробничого потенціалу.

У підручнику висвітлено курс економіки підприємства, що є базовою загальноекономічною дисципліною, оскільки охоплює опанування всіх ключових розділів прикладної економіки, організації, планування, фінансування та ефективності господарювання на рівні підприємства як основної структурної ланки виробництва, дає необхідну сукупність теоретичних і практичних знань з ринкової економіки на сучасному етапі її розвитку. Розглядаються основні стадії розвитку підприємства, починаючи з економічного змісту та організації підприємства і закінчуючи його банкрутством та ліквідацією. Аналізу-

ються можливості підприємств при різних системах господарювання, особлива увага приділяється умовам, що створюються ринковою економікою. Обґрунтовуються найважливіші інструменти ведення господарства, тобто прийняття рішень про використання обмеженої кількості ресурсів на підприємствах, які повинні відповідати критеріям раціональності, що однаково важливо як для індивідуальних, так і приватних колективних підприємств.

Безперечно не всі теми вдалося розкрити з однаковою глибиною, оскільки й досі існує різний рівень розробки проблем прикладної економіки, її понять та категорій, недостатньо узагальнені конкретні ситуації економіки підприємства в контексті ринкових процесів, які відбуваються. Автори намагалися якомога краще поєднати принципи достатньо високого наукового рівня і доступності для розуміння студентами викладу матеріалу. Основна мета – допомогти студентам набутти ґрунтовних знань з основних розділів прикладної економіки.

При написанні підручника використана навчальна література з цього курсу, видана в Україні – І.Н. Романенком, П.Т. Саблуком, О.М. Шпичаком, С.Ф. Покропивним, П.П. Борщевським, В.І. Перебийносом, А.М. Поддєрьогіним, І.М. Бойчик та ін.; в Росії – В.О. Добриніним, М.Я. Коваленком, М.Ф. Росляковим; у Німеччині – Ф.К. Беа, Є. Дихтлом, М. Швайтцером; у США – Кемпелом Р. Макконелом, Стенлі Л. Брю.

ЗМІСТ

Передмова	3
Тема 1. Економічний зміст і реєстрація підприємства.....	5
Тема 2. Земельні ресурси та їх використання	29
Тема 3. Трудові ресурси, праця, її продуктивність та оплата.....	40
Тема 4. Матеріально-технічна база та потужність підприємства ..	65
Тема 5. Основні і оборотні фонди та фонди обігу	86
Тема 6. Капітальні вкладення аграрного підприємства	107
Тема 7. Витрати виробництва, собівартість, ціна та якість про- дукції підприємства	118
Тема 8. Авансований капітал і нематеріальні ресурси підприємства	139
Тема 9. Інтенсифікація виробництва та інноваційна діяльність підприємств	149
Тема 10. Економічні результати і ефективність діяльності підприємства	172
Тема 11. Розміщення, спеціалізація і концентрація сільсько- господарського виробництва та галузева структура аграрних підприємств	180
Тема 12. Агропромислова інтеграція.....	193
Тема 13. Розширене відтворення та його особливості в аграрних підприємствах	205
Тема 14. Реструктуризація і санація підприємств	225
Тема 15. Банкрутство та ліквідація підприємства	242
Список літератури	251

Навчальне видання

**Руснак Петро Павлович
Андрійчук Василь Гаврилович
Льєнко Анатолій Андрійович
Черевко Георгій Владиславович
Микитюк Валерій Мар'янович
Мальченко Іван Іванович
Яворська Тетяна Іванівна**

ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА

*Редактор В. І. Драчук
Комп'ютерна верстка: Л. Ю. Губіна*

Здано до складання 16.05.2002. Підписано до друку 22.11.2002. Формат 60x84 ¹/₁₆.
Папір офсетний № 1. Гарнітура Times New Roman. Друк офсетний.
Ум. др. арк. 14,88. Зам. 3-170. Тираж 3000.

Сектор оперативної поліграфії РВІКВ БДАУ.
09117, м. Біла Церква, Соборна площа, 8/1; тел. 3-11-01.

Відтиражовано ВАТ "Білоцерківська книжкова фабрика"
09100, м. Біла Церква, вул. Леся Курбаса, 4.